

PLEASE NOTE! THIS IS SELF-ARCHIVED VERSION OF THE ORIGINAL ARTICLE

To cite this Article: Annola, E. & Wiitakorpi, I. (2013) Hyvinvointiyrittäjyys hoitoalan ammattikorkeakouluopinnoissa. *Pro Terveys* 4, 36-38.

Hyvinvointiyrittäjyys hoitotyön ammattikorkeakouluopinnoissa

Toimintaympäristön muutos edellyttää hoitotyön koulutukselta uusia avauksia. Työelämävastaavuus on haaste ammattikorkeakoulujen opetustarjonnassa ja etenkin hyvinvointiyrittäjyys hoitotyön koulutusohjelmassa vaatii pedagogiikalta erilaista lähestymistä. Koska perinteinen käsitys hoitajien uravaihtoehdoista kohdistuu pääsääntöisesti julkiselle sektorille, on mielikuvien muokkauksella merkittävä osuus yrittäjyyskäsitteen istuttamisessa hoitotyön koulutukseen.

Opetusministeriön linjauksen (2009:10) mukaan korkeakoulujen tehtävä yrittäjyyden edistämisessä liittyy yrittäjämäisen asenteen vahvistamiseen, innovaatioideoiden synnyttämiseen, korkeakoulutuksessa hankitun osaamisen ja innovaatioiden pohjalta nousevan yritystoiminnan tukemiseen sekä kasvuyrittäjyyden edistämiseen. Eri korkeakoulujen opetussuunnitelmissa on alettu yhä enemmän kiinnittämään huomiota yrittäjyyskasvatukseen ja yrittäjyyteen.

ja tottumukset palvelujen käyttäjinä muuttuvat, tarve erikoistuneille palveluille lisääntyy. Lisäksi asiakaskunta arvostaa joustavuutta ja ketteryyttä palveluissa. Tämä avaa uuden urapolun yhä suuremmalle joukolle hoitotyön asiantuntijoita.

Hyvinvointiyrittäjyys hoitotyössä – erilaisia käsitteitä

Hyvinvointiyrittäjyys on laaja käsite, joka sisältää asiakkaille tarjottavien erilaisten hyvinvointipalvelujen kirjjon. Käsitekenttä hoiva- ja hoitoalan yrittäjyydessä on kuitenkin vielä vakiintumaton. Kainlaurin (2007) mukaan hoivayrittäjyydellä tarkoitetaan yleensä sosiaalialan palveluyrittäjyyttä. Rissasen ja Sinkkonen (2004) määrittelevät hoivayrittäjyyden sosiaalili- ja terveysalan yritystoiminnaksi, jossa tuetaan huolenpito- ja hoitopalveluja eri ikä- ja väestöryhmillä.

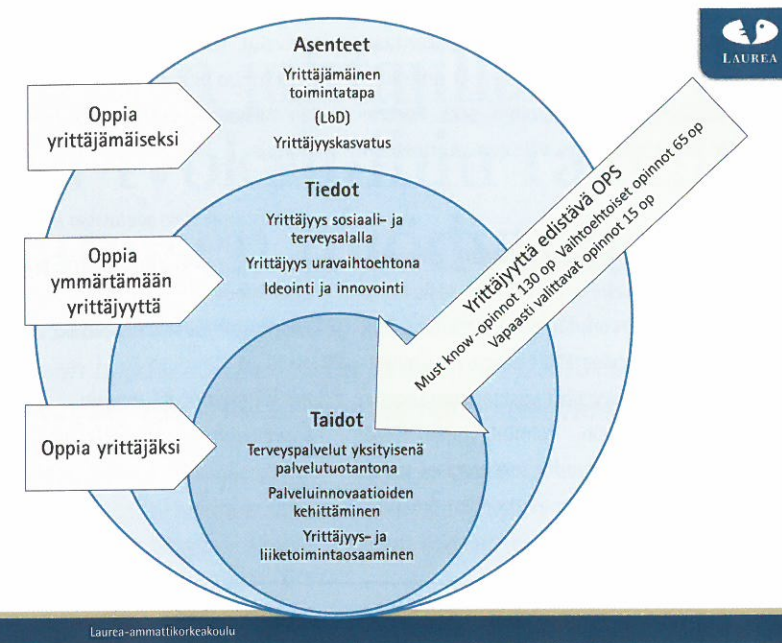
Hoitoyrittäjyys-käsite ei ole vielä laajalti tunnettu (vrt. Hoiva- ja Hoitoalan yrittäjät ry, www.hhy.fi). Kirjoittajien näkemyksen mukaan hoitoyrittäjyys voidaan mieltää erityisesti yrittäjyyteen, joka edellyttää ammattikorkeakoulutasoista hoitotyön koulutusta. Nykyaikaisen ammattikorkeakoulujärjestelmämme tulisi kouluttaa asiantuntijoita (sairaanhoitajia, terveydenhoitajia, kättilöitä ja ensihoitajia), jotka ovat päteviä tuottamaan myös yksityisiä terveyden- ja sairaanhoitopalveluja itsenäisesti tai verkostoissa. Yrittäjän on mahdollista erikoistua kapealle hoitotyön alueelle osaamisessaan ja palvelun tuottamisessa (esim. kivunhoito).

Hyvinvointiyrittäjyyskoulutus Laureassa

Laurea-ammattikorkeakoulun hoitotyön koulutusohjelmaan on lisätty yrittäjyysopinnoja vuonna 2006 käyttöön otetussa opetussuunnitelmassa. Opiskelijayrittäjyys on yksi Laurean strateginen painoala. Laurea-ammattikorkeakoulu on tietoisesti kehittänyt yrittäjyysopinnoja ja edistänyt opiskelijayrittäjyyttä mm. lisäämällä opiskelijoiden mahdollisuuksia verkottua monialaisesti. Hoitotyön opiskelijat ovat tehneet yhteistyötä sosiaalialan ja liiketalouden opiskelijoiden kanssa ja saaneet aikaan moninaisia hankkeita.

Asenteet yrittäjyyttä kohtaan eivät ole olleet pelkästään myönteisiä. Hoitotyön opiskelijoiden mielikuvia yrittäjyydestä ja yrittäjänä toimimisesta kartoitettiin vuonna 2010 valmistuneessa opinnäytetyössä (Malkamäki 2010). Siinä todettiin, että opiskelijat eivät osanneet kuvitella yrittäjyyttä tulevaisuuden työskentelymuotona, vaan näkivät valmistuvansa pääsääntöisesti julkisen sektorin tarjoamiin töihin. Yrittäjyyttä pidettiin erittäin epävarmana tapana ansaita elantonsa ja yrittäjyyden katsottiin sopivan vain henkilöille, jotka olivat tehneet pitkän uran julkisella sektorilla ja halusivat uran loppupuolella

Kuva 1. Yrittäjyyden edistäminen Laureassa hoitotyön koulutusohjelmassa

siirtyä yrittäjäksi. Lisäksi opiskelijoiden ajatuksia tukivat opettajien vähäinen kiinnostus opettaa yrittäjyyttä sekä käytännön esimerkkien puute. Laureassa yksikössä on keskitytty edistämään systemaattisesti hyvinvointiyrittäjyyttä. Vuoden 2010 opetussuunnitelmaan on rakennettu yrittäjyyspolku, jossa yrittäjyysopinnojen määrää on lisätty. Opinnot mahdollistavat hyvien yrittäjyysvalmiuksien saavuttamisen. Opinnojen aikana yrittäjyyttä edistetään yrittäjyyteen liittyvien asenteiden, tietojen ja taitojen tasolla. Yrittäjyysopinnojen etenemistä on jäsenetty kuvassa 1. Hytin (2002) esittämien yrittäjyyskasvatuksen teemojen avulla: "oppia yrittäjämäiseksi", "oppia ymmärtämään yrittäjyyttä" ja "oppia yrittäjäksi".

Oppia yrittäjämäiseksi (asenteet)

Lähtökohdaksi yrittäjyyden edistämisessä hoitotyön koulutuksessa on yrittäjämäisen toimintatavan omaksuminen. Yrittäjämäinen toimintakulttuuri ja toimintatapa toteutuvat parhaimmillaan yhteistyössä toimintaympäristön kanssa (OPM 2009:7). Tälle hyvän pohjan luo Laurean pedagoginen malli LbD (Learning by Developing), joka perustuu työelämälähtöiseen kehittämistyöhön. Opiskelijat jalkautuvat LbD-mallin mukaisiin projekteihin jo opinnojen alkuvaiheissa. LbD-projekteissa opiskelijat vahvistavat hoitotyön osaamisen ohella yrittäjämäistä toimintatapaa ja nykyaikaisia työelämävaihtoehtoja kuten oma-aloitteisuutta, vastuullisuutta, joustavuutta ja epävarmuuden sietoa.

Yrittäjyyskasvatukseen ja hyvinvointiyrittäjyyden opinnoissa opiskelijat pohtivat aluksi yrittäjyyttä käsitteenä. Perinteisesti yrittäjyys mielletään liiketoiminnaksi ja yrittäjänä toimimiseksi. Opinnojen aikana käsitteistä yrittäjyydestä laajennetaan tutustumalla yrittäjyyden eri muotoihin (omaehtoinen, sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys). Opetuksessa pyritään tietoisuuden ja myönteisten yrittäjyysasenteiden kehittämiseen, jotka ovat yhteydessä laajempaan yhteiskunnalliseen muutokseen. Monimuotoisessa maailmassa kaikki tarvitsevat yrittäjämäisiä valmiuksia. (Kyrö, Lehtonen Et Ristimäki 2007.) Kaikkien ei kuitenkaan tarvitse ryhtyä yrittäjiksi, vaan myös julkisen sektorin kaipaavat yrittäjämäistä työtä työntekijöiltään. Yrittäjyyskasvatuksella pyritään oppijan henkisen kasvun ohjaamiseen siten, että yrittäjyydestä tulee osa elämää. Näin yrittäjyydestä kehittyy oppijalle ajattelu-, toiminta- ja suhtautumistapa työntekoon. Yrittäjyyskasvatuksen avulla voidaan myös poistaa yrittäjyyttä kohtaan tunnettuja epäluuloja, väärin uskomuksia sekä pelkoja. (OPM 2009:10.)

Oppia ymmärtämään yrittäjyyttä (tiedot)

Tiedot yrittäjyydestä sosiaali- ja terveysalalla kertyvät opinnojen edetessä. Ensimmäisen opiskeluvuotensa aikana hoitotyön opiskelijat perehtyvät yksityisen sektorin rooliin osana terveydenhuollon palvelujärjestelmää ja samalla tutustuvat oman alansa yrittäjyyteen. Opinnojen aikana ammattitaitoa edistävän harjoittelun voi suorittaa myös yksityisellä sektorilla. Opinto-

jaksolla vieraillee yrittäjiä kertomassa omia kokemuksiaan yrittäjyydestä: haasteista ja mahdollisuuksista. Lisäksi opintoihin integroidaan yritysvierailuja. Yrittäjätapaamiset auttavat opiskelijaa realistisen käsityksen muodostamisessa yrittäjyydestä yhtenä uravaihtoehtona.

Yrittäjyysvalmiuksia on mahdollista kartuttaa lisäksi vapaasti valittavissa opinnoissa. Laurea Porvoossa on järjestetty Hyvinvointiyrittäjyyden iltakouluja, joissa on edetty teemalla ideasta liikkeeksi. Iltakoulussa on ollut aihealueen asiantuntija alustamassa, jonka jälkeen keskustelua illan teemasta on jatkettu Learning Cafessa. Oma liikeidea on kehitelty oppimistehtävien avulla iltakoulun edetessä. Vapaasti valittavina opintoina on toteutettu lisäksi ideointileiri (The Idea Camp) yhteistyössä Porvoon Campuksella toimivan HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun kanssa. Leirillä sekä liiketalouden että hoitotyön opiskelijat ideoivat yhdessä liikeidea-aihoita, joita he kehittivät pienryhmissä eteenpäin. Leirin päätteeksi parhaat ideat palkittiin. Opinnojen aikana syntyneillä ideoilla on voinut osallistua vuotuisen Sense-liikeideakilpailuun.

Oppia yrittäjäksi (taidot)

Kolmannen vuoden hoitotyön opiskelijat voivat valita vaihtoehtoisina opintoina joko terveyspalveluiden kehittämisen julkisella sektorilla tai terveyspalvelut yksityisenä palvelutuotantona. Yksityisen sektorin opinnot valinneiden on mahdollista syventää edelleen yrittäjyysvalmiuksiaan yrittäjyys- ja liiketoimintaosaamisen sekä palveluinnovaatioiden kehittämisen opinnoissa. Sosiaali- ja terveysalalla yrittäjyys edellyttää laaja-alaista tietoa toimintaympäristöstä, alaan kohdistuvasta lainsäädännöstä, palvelutarpeiden ja -odotusten kehityksestä, kunnan toiminnasta ja julkisesta hankintamenettelystä (TEM 2012). Jokainen opiskelija voi kehittää opinnojen aikana omaa yritysideaansa eteenpäin kohti yrityksen perustamista henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti.

Kolmannen vuoden opintoihin kuuluva ammattitaitoa edistävä harjoittelu suoritetaan työelämälähtöisessä projektissa, johon voidaan integroida myös opinnäytetyö. Tavoitteena on, että opinnojen loppuvaiheissa jokainen opiskelija löytää asiantuntijuusalueen, jolla haluaa osaamistaan vahvistaa. Projekteissa opiskelijat vahvistavat hoitotyön osaamistaan sekä tietoja ja taitojaan oman alansa yrittäjyydestä sekä verkostoituvat alueen toimijoiden kanssa. Yrittäjyysopinnoissa

tehdään yhteistyötä alueen yrittäjien, yrittäjyysjärjestöjen sekä alueen kehitysyhtiö Posintran sekä yrityshautomo Yrittäriin kanssa.

Visioita tulevaisuudesta

Hoitotyön yrittäjyysopinnot ammattikorkeakoulussa antavat valmiuksia hoitotyön osaajille vastata niihin muutostarpeisiin, joita yhteiskunta edellyttää. Korkeakoulujen ja toimintaympäristön vuorovaikutuksen tuloksena tuotetun osaamisen tulee aidosti palvella ympäröivää aluetta. Korkeakoulujen tulee tehdä yhä enemmän yhteistyötä yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa. Lisäksi yhteiskunnassa on käynnissä

eräänlainen siirtymä palkkatyöyhteiskunnasta yrittäjyys- ja innovaatiovetoiseen yhteiskuntaan, joka vaikuttaa laajasti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimintatapoihin sekä korkeakoulujen ja yrittäjyyden väliseen suhteeseen. (OPM 2009:10).

Työelämävastaavuus tulee olemaan ammattikorkeakoulujen haaste eikä vähiten sosiaali- ja terveysalalla. Uuden ammattikorkeakoululain astuessa voimaan vuoden 2014 alussa on ammattikorkeakoulujen pystyttävä vastaamaan useisiin muutoksiin hoitotyön toimintaympäristössä. Näitä ovat esimerkiksi uudet teknologiset sovellukset terveydenhuollossa, asiakkaiden erilaistu-

neet vaatimukset (vrt. ketterät ja monipuoliset palvelut, itsehoito) ja julkisen sektorin palvelutuotannon muuttuminen. Hoitotyön asiantuntija on tulevaisuudessa enemmän kuin perinteinen hoitaja.

Kirjallisuusluettelo saatavissa lehden toimituksesta.

*Erja Annola, TtM, lehtori
Laurea-ammattikorkeakoulu*

*Iris Wiitakorpi, KT, johtaja
Laurea-ammattikorkeakoulu*